

Súd Ie en Wetterfront
Ervaren van Dokkum naar meer

Informatiebrief

Juli 2020

Foarwurd

Wat in gelok dat ik yn dizze prachtige omjouwing wenje. In regio dy troch ferskate projekten noch hieltyd moaier wurdt! In foarbyld dêrfan is dit projekt Súd Ie en Wetterfront Dokkum. Troch dit projekt ûntstiet der in unike rûte fan Dokkum nei it Lauwersmar troch in prachtich Waad lânskip. In rûte wêr't de farrende en fytsende rekreatant fan genietsje kin, mar wêr't ek de fisken fan profitearje.

De oanlis fan fytspaden en brêgen, it opknappen fan slûzen en it realisearjen fan fiskpassaazjes. De yntegraliteit fan it projekt is op syn minst it neamen wurdich. It is in projekt wêr't ek foar de provinsje Fryslân meardere wichtige opgaven yntegraal meinommen wurde, nammentlik rekreaasje en toerisme, natuer, kultuerhistoarje, lânskip, ekology en in ferbettere ynfrastruktuer. Dêrneist stimulearret it fansels ek de leefberens yn dit gebiet. By dat lêste is ek de wurkgelegenheid fan belang. Yn dit projekt is dêr ek in soad omtinken foar. Bedriuwen en organisaasjes wurde mei klam útnoege mei te tinken wêr't foar harren de mearwearde leit. Der is in spesjale projektlied 'Vermarkten' dy dêrmei oan de slach giet. Dat moat liede ta mear wurkgelegenheid en mear belibbing fan de besikers.

Mar njonken dizze opsomming fan moaie feiten spylje der op dit stuit ek oare saken yn Nederlân en Fryslân, nammentlik de Coronakrisis. Wy sille ús libben de kommende perioade flink oanpasse moatte om oan de rigels fan it RIVM en it kabinet foldwaan te kinnen. Mar wat betsjut dizze krisis foar dit gebiet? No en yn de takomst? Dat sil de kommende perioade noch blike moatte, mar foar no betsjut it dat wy ús klearmeitsjen moatte foar de 'oardeltermiënskip'. In maatskippij dy oars wurdt dan wat

wy wend wiene; in transysje wêrfan't ik merk dat ynweners fan dit gebiet der klear foar binne dat te trochsteane. Foar spesifyk dit projekt betsjut de Coronakrisis dat ynspraakgearkomsten digitaal barre sille. Sa is der koartlyn in digitale gearkomste west foar it nije fytspaad. Dy gearkomste is goed besocht.

Foar wêr't it giet om de kommende perioade wurdt der ûnder oaren wurke oan de fierdere útwurking fan it trasee fan it fytspaad en wurdt it trasee fan Esumasyl oant Eastmahorn oanlein.

Al mei al der stiet ús in soad te dwaan oankommende perioade. Boppe alles hoopje ik dat wy dit projekt yn goede sûnens in stap fierder bringe kinne.

Klaas Fokkinga
Deputearre provinsje Fryslân

Fiets- en voetgangersbruggen De Reiger en De Zwaan

De fiets- en voetgangersbruggen De Reiger en De Zwaan in Dokkum zijn klaar voor gebruik! Beide bruggen zijn gebouwd over het water van de Súd Ie. Waar deze nieuwe bouwwerken staan, stonden al bruggen. De brug De Zwaan is verhoogd en de brug De Reiger is gesloopt en opnieuw gebouwd met een hogere doorvaarthoogte. Dit zorgt ervoor dat boten uit de DM-klasse

(met een doorvaarthoogte van 2,4 meter) onder de bruggen door kunnen varen, wat de vaarrecreatie in Dokkum en omgeving bevordert. Aannemer Kuipers Waterbouw uit Dokkum bouwde de bruggen in de tweede helft van 2019. Hieraan vooraf ging een lang traject van voorbereidingen en overleggen met inwoners en de gemeenteraad. Op de foto's ziet u het resultaat.

Reigersbrug

Brug De Zwaan

Brug en sluis Oosterverlaat

Voor een betere bevaarbaarheid van de Súd Ie is het belangrijk dat de brug en sluis Oosterverlaat (bij het Schapedijkje) bedienbaar zijn. Beide bouwwerken zijn een rijksmonument en al jaren niet meer in gebruik. De brug is begin mei van dit jaar gedemonteerd en wordt nu gerenoveerd. De ophaalbrug bij de sluis Oosterverlaat was en blijft handbediend.

De brug

Het opknappen van de brug bestaat onder andere uit het herstellen van de staalconstructie. Hiervoor moet de verflaag worden verwijderd, maar daarna krijgt de brug haar witte kleur terug. Ook komt er een beter en veiliger bewegingswerk (het mechanisme waarmee de brug open en dicht kan) en wordt de brug goed uitgebalanceerd. Dit is nodig om de brug weer te kunnen bedienen. Bovendien komt er een extra slagboom. Het bestaande brugdek is in goede staat en blijft liggen. Hierdoor kan het fietspad in gebruik blijven. Ook het karakteristieke uiterlijk van de brug blijft onveranderd.

Aannemer Mannen van Staal uit Leeuwarden voert de werkzaamheden uit. Dat is vakwerk. De brug werd al eerder opgeknapt, maar daarbij zijn er vooral lasverbindingen gebruikt. Bij de oorspronkelijke bouw kon men helemaal niet lassen en werd alles geklonken. Mannen van Staal brengt de brug terug in de oorspronkelijke staat en zetten de klinknagels er weer in.

De sluis

Voor het aanpassen van de sluisdeuren en het maken van nieuwe bewegingswerken om de sluis te openen en sluiten vinden momenteel voorbereidingen plaats. Hiervoor is al overleg met het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân geweest. Het plan is om deze bewegingswerken eind 2020 of begin 2021 aan te brengen.

Demontage van de monumentale brug Oosterverlaat

Sluis Oostmahorn

Oostmahorn krijgt een nieuwe sluis! Deze waterkering, met een eenvoudig karakter, kunnen passanten straks zelf eenvoudig bedienen. De trailerhelling in Oostmahorn wordt daarbij verplaatst. Bij de sluis komt ook een vispassage.

De nodige onderzoeken voor het project zijn inmiddels bijna allemaal uitgevoerd. Ook zijn er een beeldkwaliteitsplan, een voorontwerp en definitief ontwerp gemaakt. Het ligt in de planning om eind dit jaar te starten met de uitvoering.

Bekijk hier een video van het ontwerp!

Even voorstellen: Elizabeth Pilat

Mijn naam is Elizabeth Pilat en onlangs ben ik aangesteld als projectleider Vermarkten Súd Ie. De komende jaren wil ik ervoor zorgen dat wij niet alleen de vaarverbinding tussen Dokkum en het Lauwersmeer goed vermarkten, maar ook het hele omliggende gebied extra aandacht geven. Dit doe ik samen met partijen als de Stichting RMT, Merk Fryslân en Visit Wadden. Ik vind dit een prachtige uitdaging waarbij mijn eerdere werkervaring, onder andere opgedaan bij de Stichting RMT, goed van pas komt!

'Met de Súd Ie krijgt de hele regio een extra marketingimpuls'

De komende tijd houd ik mij bezig met het inventariseren van de verschillende marketingacties die al spelen in de regio. Ook ga ik op zoek naar interessante verhaallijnen voor de Súd Ie en haar omgeving. Verder denk ik mee over hoe bepaalde voorzieningen het gebied nog aantrekkelijker kunnen maken. Mocht u nu al tips, suggesties of ideeën voor mij hebben, laat het me weten via mijn [website](#).

Fietsroute Súd Ie

Op dit moment is er nog geen fietsroute langs het water van de Súd Ie tussen Dokkum en Oostmahorn. Zo'n fietspad is een goede aanvulling op het huidige wandel- en fietspadennetwerk en vergroot de recreatiemogelijkheden in het gebied. Door de koppeling met de Súd Ie als vaarweg, wordt de (vaar)recreanten de mogelijkheid geboden het gebied verder te verkennen. Hierdoor heeft het fietspad niet alleen een meerwaarde voor de recreant maar ook vooral voor de omliggende dorpen. Ingenieursbureau Arcadis heeft in de afgelopen maanden verschillende varianten voor deze fietsroute onderzocht. Daarbij vonden verkennende gesprekken plaats met grondeigenaren en (erf)pachters.

Op 14 april is tijdens een digitale informatieavond de voorlopige voorkeursroute voor dit fietspad gepresenteerd. De voorgestelde variant loopt deels langs de Súd Ie en maakt op andere plekken gebruik van bestaande autoluwe wegen. Zo vormt ze voor fietsers en wandelaars een aantrekkelijke uitbreiding op de bestaande wandel- en fietsmogelijkheden langs diverse mooie plekken van Noardeast-Fryslân.

Tijdens de digitale bijeenkomst, waar ruim honderd mensen aan deelnamen, konden inwoners live vragen stellen. Daar werd veel gebruik van gemaakt. Vragen gingen over het gekozen traject, de verstoring van natuurwaarden bij de Anjumer Kolken, de verkeersveiligheid bij het gebruik van bestaande (landbouw)wegen en de noodzaak van het 'opofferen' van boerengrond en natuur voor een fietspad. Meer dan de helft van de vragen is tijdens de informatieavond beantwoord.

De gemeenteraad heeft op 4 juni akkoord gegeven op de voorkeursroute, die door Arcadis is opgesteld. Dit vormt de start van de verdere uitwerking van het fietspad met onder andere aanwonenden, boeren, dorpsbelangen en de fietsersbond. Over het ontwerp en een gewijzigd bestemmingsplan zal eind dit jaar door de raad een besluit worden genomen. U kunt de digitale bijeenkomst terugkijken en het rapport van Arcadis nalezen op: <https://www.noardeast-fryslan.nl/nieuwsoverzicht/route-nieuw-fietspad-sud-ie-verkend>.

Verbindingsroute Súd Ie Ezumazijl – Oostmahorn – Nije Feart

Na een natte winter zijn de werkzaamheden voor de vaarroute tussen Ezumazijl en Oostmahorn dit voorjaar weer voortvarend opgepakt. Vanaf Oostmahorn is veel grond afgevoerd om de watergang te verruimen. Ook is oeverbescherming geplaatst. Aannemer HAZ Infra uit Hasselt is op dit moment bij Ezumazijl aan de slag. De bouw van de twee nieuwe fiets- en voetgangersbruggen over de Nije Feart tussen Ezumazijl en Oostmahorn is afgerond. Afgelopen januari startte aannemer De Boer & De Groot uit Harlingen met de bouw van de bruggen.

Brug Esonstad

Brug Nije Feart

Lange levensduur

Een van de twee bruggen staat bij de weg De Raskes, de ander bij het vakantiepark Esonstad. Beide bruggen zijn ongeveer 25 meter lang en 3 meter breed. Ze zijn gebouwd met betonnen palen, stalen liggers en houten dekdelen. De palen en liggers zijn bekleed met hout. Zo lijken de bruggen van hout, maar hebben ze toch een lange levensduur.

Nieuwe brug bij Ezumazijl

De werkzaamheden voor de nieuwe brug bij Ezumazijl zijn gestart. Aannemer Macadam uit Bakkeveen voert het werk uit. Volgens planning is de brug eind 2020 klaar voor gebruik.

Geschiedenis herhaalt zich

Precies honderd jaar geleden is op dezelfde plek ook een brug gebouwd. Dat gebeurde in het kader van de aanleg van de Nije Feart tussen Ezumazijl en Oostmahorn. De vrijkomende grond werd toen gebruikt om de dijk te verzwaren. In de jaren zeventig is de brug gesloopt en vervangen door een duiker. Het ontwerp van de nieuwe brug is gebaseerd op de brug uit 1920. Onder de brug wordt ook een faunapassage voor onder meer otters aangelegd.

Op de foto en afbeelding ziet u de bouw van de eerste brug in 1920 en het ontwerp van de nieuwe brug.

Bruggen bij camping Esonstad en strand Oostmahorn

Momenteel wordt gewerkt aan de ontwerpen van twee bruggen bij vakantiepark Esonstad. Een van die bruggen komt op de camping. De andere brug ontsluit het strand en vervangt de huidige houten brug. De brug komt wel op een andere locatie, namelijk in het verlengde van de bestaande ontsluitingsweg.

'De geschiedenis
herhaalt zich'

Vispassages in de Kolken Noord

De twee nieuwe vispassages in de polder De Kolken-Noord zijn klaar! Beide vispassages, de ene bij de stuw bij de Koaiwei en de andere bij de stuw bij de Hearrewei, zijn aangelegd in opdracht van Wetterskip Fryslân. In 2013 en 2014 is het gemaal De Kolk, die de Súd Ie met de polder De Kolken Noord verbindt, passeerbaar gemaakt voor vissen. Maar deze dieren konden nog niet verder de polder inzwemmen. Dat kan nu wel. De vissen hebben er zo een groot gebied bijgekregen.

De Wit-vispassages

De vispassages zijn zogeheten De Wit-vispassages. Dit type vispassage is een metalen bak met tussenschotten en openingen waar de vissen doorheen kunnen zwemmen. De openingen liggen onder water, zodat ze voor een constante en niet te harde waterstroming zorgen. Bovendien staan ze in een zigzagpatroon. Dit zorgt ervoor dat de vissen rustplaatsen hebben tijdens het stroomopwaarts zwemmen.

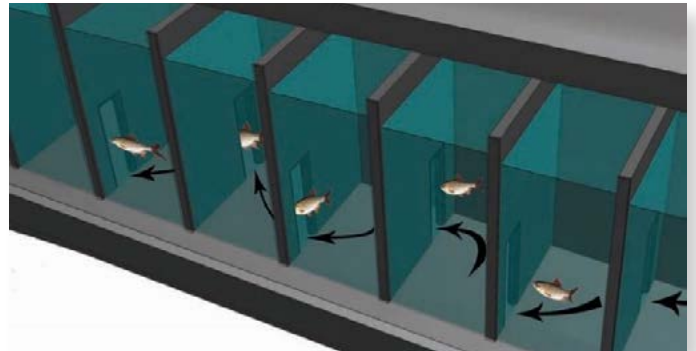
Vispassage bij de Koaiwei

Diadrome vissen

Polder de Kolken-Noord is voor vissen een aantrekkelijk paai- en opgroeigebied. Dit komt met name door het unieke karakter van het gebied en de directe ligging bij de Waddenzee en het Lauwersmeer. Het gaat dan om vissen zoals de driedoornige stekelbaars en de paling (ook wel diadrome vissoorten genoemd). Diadrome vissen gaan van zoet naar zout water en omgekeerd. Het water in deze polder is wat zilter en heeft een iets hogere temperatuur dan gemiddeld.

Onderzoek

Eerder zijn in het gebied van de Súd Ie ook al nieuwe vispassages aangebracht, samen met natuurvriendelijke oevers en paai- en opgroeigebieden voor vissen. Het effect daarvan wordt de komende jaren onderzocht. Ook vindt onderzoek plaats naar het belang en gebruik van brakke polders als paai- en opgroeigebied in het Waddengebied voor diadrome vissoorten.

Functioneren van een vispassage

Vismonitoring bij Ezumazijl en verder in de polder

Afgelopen maart is de vismonitoring bij Ezumazijl gestart. Met een kruisnet en een fuik monitoren onderzoekers samen met studenten van de Hogeschool Van Hall Larenstein de hoeveelheid (migrerende) vissen bij het gemaal Dongeradielen en een aantal vispassages in het Súd Ie-gebied.

De komende jaren worden vissen ook voorzien van een zender zodat hun migratie in de polder nauwkeurig gevolgd kan worden. Op dit moment kunnen de vissen niet langs het gemaal bij Ezumazijl, maar op korte termijn komt daar een vispassage. Bij de Cleveringsluizen in Lauwersoog worden in het project Vissen voor Verbinding ook maatregelen genomen. Hierdoor kunnen meer vissen tussen de beken in Drenthe, Súd Ie en de Waddenzee heen en weer zwemmen.

Verderop langs de Súd Ie staan gemalen die al een vispassage hebben. Bij de gemalen De Kolken, Tibsterryd en de stuw bij Wetsens worden vissen in de vispassages gemonitord. Dit onderzoek geeft een beeld in welke mate vissen de passage gebruiken, waar de belangrijkste trekroutes liggen en wat de verspreiding is over het gebied. Deze monitoring laat zien dat grote hoeveelheden vissen door de passage bij stuw Wetsens trekken. Palingen maken ook gebruik van de vispassage bij het gemaal De Kolk naar het achterland. Kijk voor meer informatie op www.vissenvoorverbinding.nl.

Colofon

Fotografie: o.a. Marit Anker